

И ОВАЈ ДАН ЋЕ ТРАЈАТИ ВЕЧНО

* * *

Потичем из аристократске породице која живи у кућици изграђеној од сладоледних штапића (на којима се нису поклопиле сличице које доносе добитну комбинацију у наградној игри за највећи добитак). У најгорим временима, када се јео качамак¹ (господств./аристокр.: палента) са пропрженим црним луком и запршком, или подгрејана попара, када смо отапали снег како бисмо одржавали личну хигијену или имали воде за кување и прање судова, набавио сам магарца. Био је то леп и ћутљив магарцац, са ушима меким попут сомота.

* * *

Играли смо карата уз светлост свеће воштанице. Мајка и отац правили су на најближем зиду облике од сенки својим испреплетаним прстима. Смејали су се, јер трансформација је било безгранично много, и све су биле необјашњиве. Трансфигурације сенки биле су недовршене, увек између неколико облика: лав је вртео својим бичјим репом, а бик је палацао расцепљеним језиком; змија је плазила зидом, заогрнута лављом краљевском гривом. Карта је прелазила преко карте приликом сваког дељења. Чуо се звук као кад гладило прелази преко косе.² Понекад бисмо се погледали, мој магарцац и ја, у некаквој лењој и пријатној одсутности. Смех мојих родитеља појачавао се до махнитости.

* * *

Једном годишње, за време летњих ферија, посећивали бисмо ону једину оронулу ветрењачу код Вашаришта на периферији Бечеја (код широке, разроване и огољене пољане код сточне пијаце и рампе за утовар и истовар стоке). Мој магарцац је говорио старошпански, мађарски и помало је заударо на бели лук. Играли смо се каубоја и Индијанаца. Било је врло узбудљиво, као у неком филму. Свако је имао свој мексички сламнати шешир са широким ободом и стреле од трске ушиљене брицом. Уз ивицу

¹ ...пура, мамаљуга, куља...

² Страшно је дрхтурила свака травка, слутећи суву оштрицу. Њен ужас и анксиозност још више су појачани овом лаганом ритмичном припремом инструмента што наступа у следећем замаху, након драматичне паузе. Као предано слагање на платформу застрту зеленом чистом покривком, покрај твога рамена, у мекој, замућеној колевци твог периферног вида, свих оних хладних, продирућих, засецајућих стерилних стварчица код зубара, пре почетка интервенције.

пута расла је грахорица и као краљевска вињета красила наше прашњаве стазе. Били смо, наизменично, и прљави бандити и углађена господа. Међу травама и дрвећем и пољским животињама скривали су се облици наших непријатеља и пријатеља. Та лета, са свим оним што су у себе примила (што су примила у своју ширину), остављала су утисак да им је загарантовано непрекидно трајање без краја и конца. Тако смо научили како се време заљубљује у простор, дарујући му осећај вечности.

* * *

Пишта је мотао најјефтинији дуван купљен на суботичком бувљаку. (Дуван, упаљач и ризлу, све их је држао у једној провидној дволитарској кеси смотаној у предњем џепу својих масних радничких панталона.) Пробудио би се у своме собичку на салашу усред ноћи и искашљавао душу, заценио би се од кашља који би трајао минутима. А онда би се обратио некоме,³ рекао би нешто испод гласа (*sotto voce*), прошапутао кроз зид, изморен кашљем. „Ниједна звезда није дорасла мојој вештини одумирања.“

Мој магарац и ја ћулили смо уши и напрезали слух до крајњих граница, не бисмо ли чули шта нам то зидови говоре. (А млечни облици начињени од месечеве светлости кретали су се лагано преко таванице, као да је непрегледно дно океана.) Били смо смештени између две дубине: дубине неба и дубине земље. Има ли лепшег места на свету да се буде дете?

* * *

Када бисмо се посвађали називао бих га погрдним именима. Говорио бих му да је најобичнији коњушар и приземни реалиста. (Има ли другачијих реалиста осим таквих, приземних?) Смешно је било, јер се у тој семантичкој пренатрпаности очитовала моја неискрена жеља да га повредим. Говорио бих му да је гегави, бревипедни штитоноша, дежмекасти пратилац једног фантаста и умишљеног витеза,⁴ да је дугоухи ћутљивац (који само прати шта други раде, и послушкује шта други причају, и за ког човек никада не зна шта мисли). Мој магарац је, а шта би друго, ћутао, запањен неизмерном људском потребом за грубошћу. (Која, наравно, долази од неприхватања себе, у овом тренутку, и недостатка праштања себи – пре свега себи, па затим и другима,⁵ и недовољне љубави према себи.) Онда би уследила увреда над увредама. Назвао бих га просто приказом, измишљотином и надувеном уобразиљом.

³ Могао бих се заклету да никога у тој соби није било, осим оно неколико оскудних, блиских и познатих ствари које су биле ту и пре тридесет година (ако не и више) када је био дошао на салаш да ради као најамник и, потом, ту и остао.

⁴ Одакле порив да и себе поткачим увредом намењеној другоме? И шта ако увреда неком постане, наједном, похвала?

⁵ Праштања своје прошлости, ма каква она била, праштања оном идеализованом лику смештеном у будућност (неумољивој амбицији) и који следимо испуњени незадовољством, негирајући себе у овом времену.

* * *

Деца у забавишту би ми се ругала: „Полимат упишанко!“ „Усранко Кијоте, аутодидакт!“, а да сама нису ни знала садржину речи, њихово значење, те је само звучање додатно раздраживало њихов поспрдни смех. Једном су ме, чак, прогонили као животињу, све до иза зграде забавишта, када су ме опколили и сабили уза зид, између два јелова стабла. Дохватио сам штап са земље и наслепо махао том батином, не бих ли их отерао и удаљио од себе, ту грубу крволочну масу деце, њихова искежена лица сливена у полуобруч, док су извикивала некакве речи, церила се и урлала. Смејала су се насилно, оштрим силовитим смехом, упирући прстом у мене.

Док сам посматрао његове дивне крупне сузне очи, мој магарац је издисао затучен увредама и понижењима. Била је то најдирљивија сцена мога детињства.